

Tentamen i Styr- och Reglerteknik, för U3 och EI2

Tid: Onsdagen den 2 december kl. 9-13, 2009

Sal: R1122

Tillåtna hjälpmedel: Valfri räknare + formelsamling(kursens – 19 sidor)

Formler och tabeller, Natur och kultur av Björk, Brodin m fl.

Tabeller och formler, Liber, Lennart Ekbom

Tabeller och formler för NV och TE-programmen, Liber, Lennart Ekbom m fl

Formler och tabeller i Fy, Ma och Ke, Konvergenta , Ekholm, Fraenkel, m fl.

Lärare: Thomas Munther, E528

Telefon: 16 71 15

Anvisningar: Fullständiga lösningar och antaganden skall redovisas.

Maxpoäng: 50

Tentamensbesök: ca kl 10 och 11.30

Slutbetyg: För godkänt krävs minst 20p, betyg 4: minst 30p, betyg 5: minst 40p.

Bonuspoäng ifrån inlämningsuppgifter får medräknas.

Tentamensbetyg utgör slutbetyg i hela kursen.

Tentamen: omfattar enbart reglerteknik .

Styrtekniken anses avklarad genom laborationer.

Granskningsdatum: mailas ut.

Lösningförslag: till tentamen anslås på kursens hemsida.

-
1. Beskriv en verklig process med integration. Ange vad som är in- och utsignal i det aktuella fallet ! (1p)
  2. Beskriv en verklig process med en tidskonstant. Ange vad som är in- och utsignal i det aktuella fallet ! (1p)
  3. Hur ser stegsvaret ut för en PID-regulator. Regulatorn ligger i detta fallet inte i någon återkopplad loop. (2p)
Markera vilken del i styrsignalen som hör till P-, I- respektive D-delen !
  4. Varför ägnar vi oss åt att studera stegsvar inom reglertekniken ? (2p)
  5. Förklara varför vi ibland sätter givaren/sensorn lika med 1 ! (1p)
  6. Man säger att det finns olika frekvensområden som en PID-regulator ansvarar för. Vilken del är vilken ? Tänk på stegsvaret i uppgift 3 ! (1p)
  7. Vilket är huvudsakliga syftet att ha en integratordel i regulatorn ? (1p)
  8. Vilket är huvudsakliga syftet att ha en derivatordel i regulatorn ? (1p)

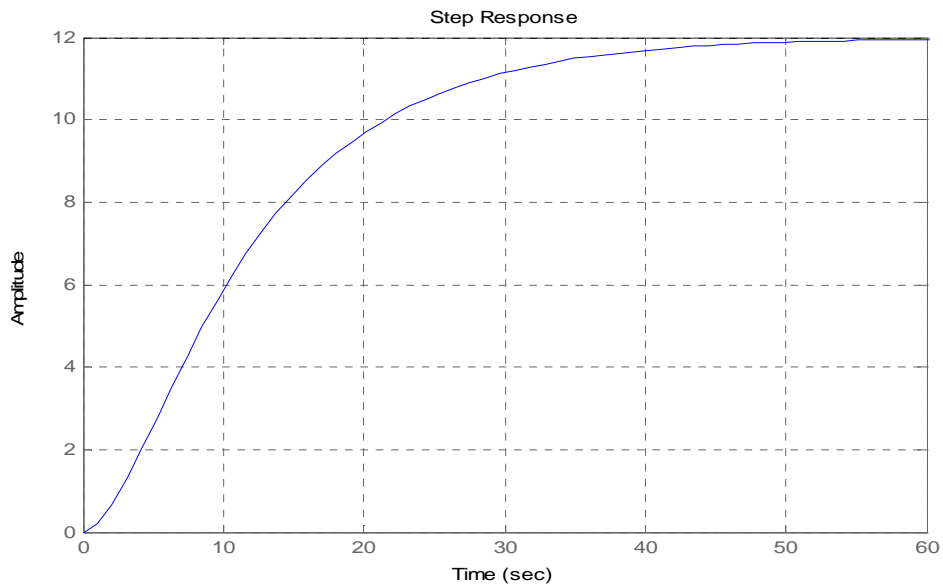
9. Bestäm ur nedanstående stegsvar följande:

(4p)

Insignalen är ett steg med amplituden 2.

a) Överföringsfunktionen för systemet. Ordningstalet är högre än 1.

b) Differentialekvationen för systemet. Antag att $u(t)$ är insignal och $y(t)$ är utsignal.

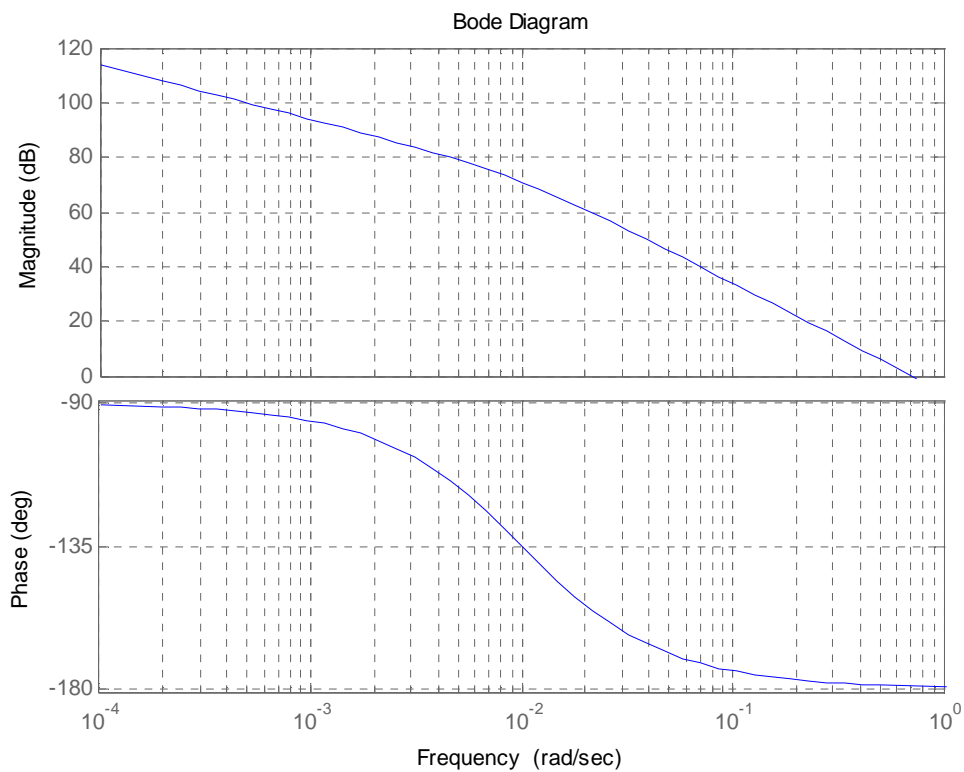

10. I nedanstående Bodediagram är amplitud- och fasfunktionen för en process uppritad.

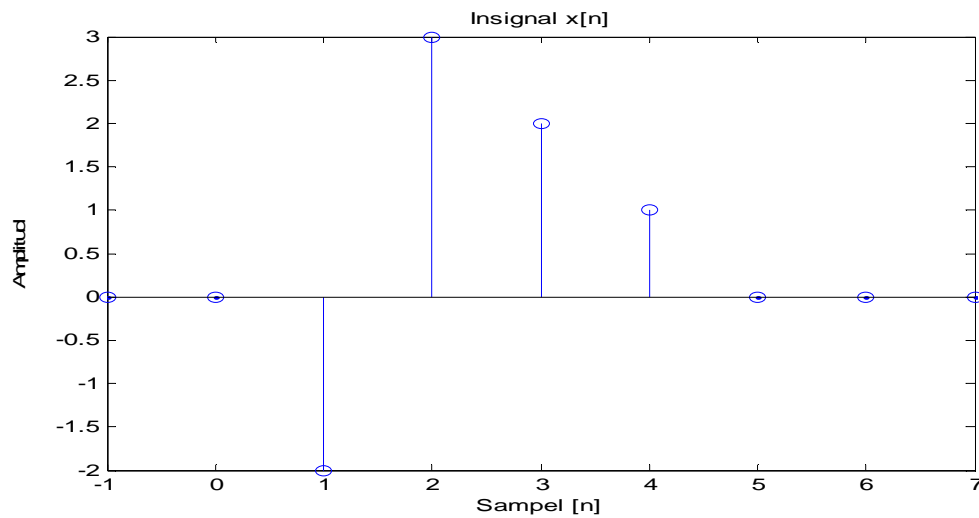
(6p)

a) Bestäm överföringsfunktionen för processen !

b) Bestäm även differentialekvationen !

11. Bestäm utsignalen $y[n]$ för det tidsdiskreta systemet: $y[n] = 0.5*y[n-1] + 3*x[n-1]$ (6p)
 Antag att $y[-1] = y[0] = 0$. Skissa $y[n]$ för $n > 0$ under de 7 första sampeln !
 Insignalen $x[n]$ kan beskrivas med följande utseende:

12. I nedanstående tabell ges data för en process. Rita upp Bodediagrammet för processen. (5p)
 Kolumn 2 anger beloppet och kolumn 3 anger fasvridningen i grader.

w	IGI	arg{G}
0.0100	999.9500	-90.6302
0.0200	499.9000	-91.2604
0.0500	199.7505	-93.1489
0.1000	99.5037	-96.2836
0.2000	49.0290	-102.4558
0.5000	17.8885	-119.4298
1.0000	7.0711	-140.7296
2.0000	2.2361	-164.8941
5.0000	0.3922	-197.3380
6.0000	0.2740	-204.9151
7.0000	0.2020	-211.9769
8.0000	0.1550	-218.7116

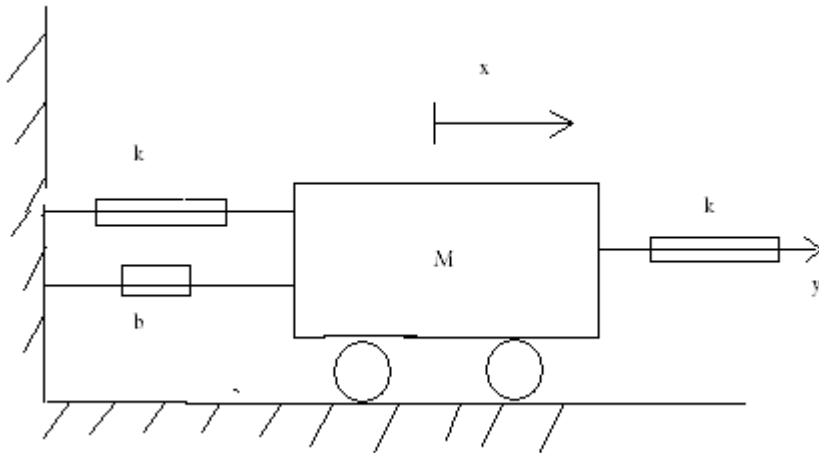
- a) Rita upp Bodediagrammet för processen !
 b) Tag även fram en PI-regulator med lämplig tumregelmetod för samma process !
 c) Vad är det för slags process ?

13. Bestäm följande:

(8p)

Vagnen rullar friktionslöst på underlaget och är infäst i väggen med en dämpare (dämpkonstant- b) och en fjäder (fjäderkonstant- k). På den högra sidan har vi en liknande fjäder med anslutningspunkt y . Konstanterna är $b = 3$ [Ns/m], $k = 2$ [N/m]. Position x och y anges i [m]. Massan M är 100kg.

- överföringsfunktionen från y till positionen x .
- Hur många meter flyttas vagnen åt höger om y :s jämviktsläge flyttas 0.5m åt höger?
- Skissa på ett rimligt insvängningsförlopp för stegsvaret i b)-uppgiften!
- Var ligger polerna för systemet?

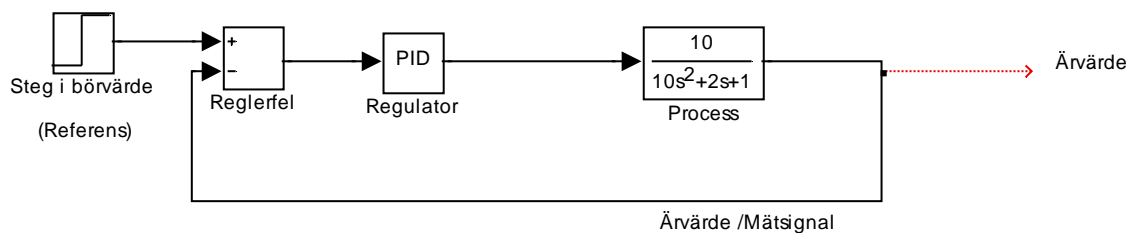

14.

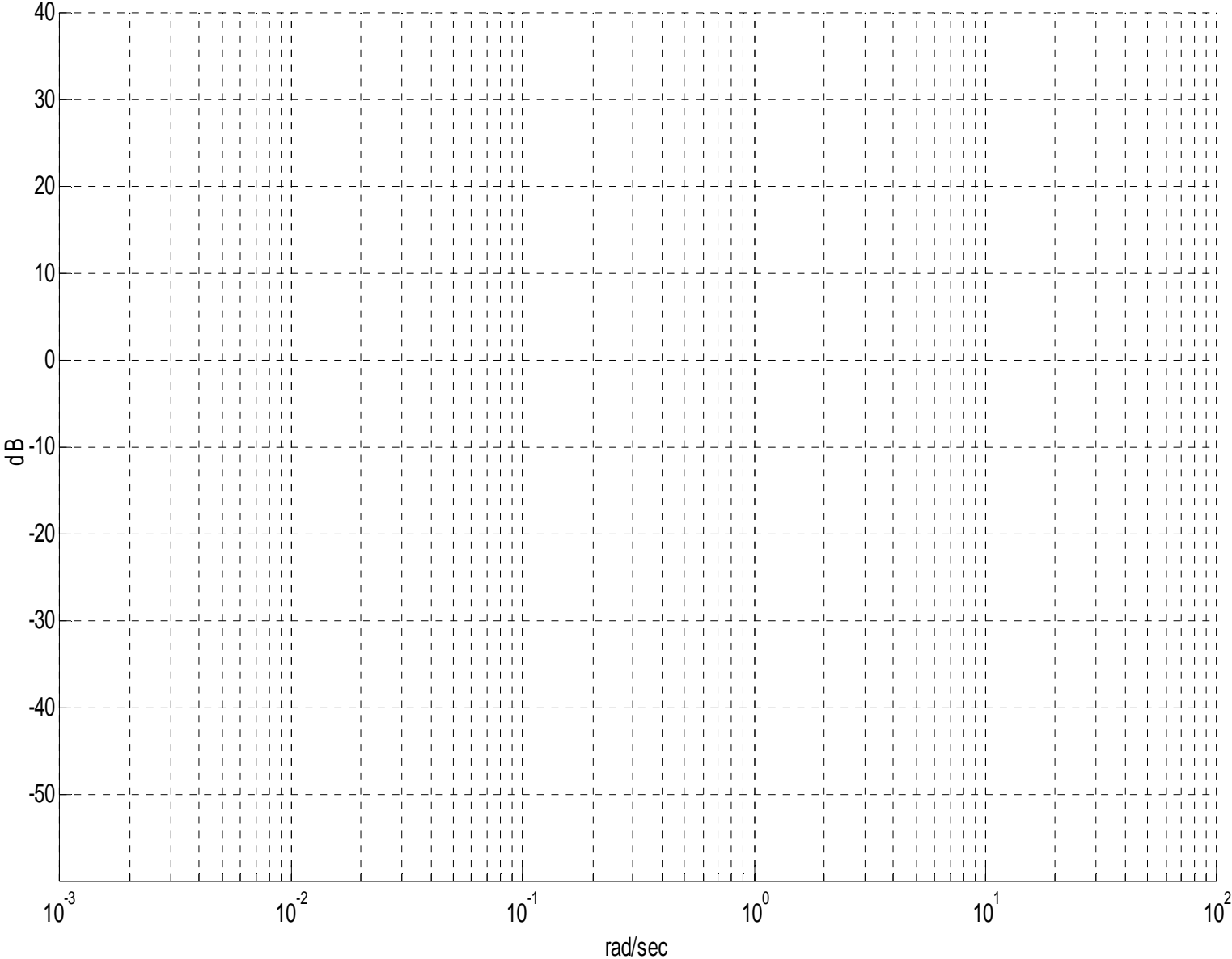
(11p)

Nedan har vi ett mycket enkelt regelsystem. Antag att vi önskar ta reda på följande:

- vi vill P-reglera regelsystemet och önskar bestämma för vilka värden på förstärkningen K som systemet är stabilt?
- Hur stort är kvarstående reglerfel vid en börvärdesändring med 2 enheter om vi har satt $K=1$?
- Antag att vi vill använda en PI-regulator och reglera systemet. Om $K=1$ kan T_i väljas fritt eller finns det en begränsning och i så fall vilken?
- Sätt $K=1$ och $T_i=10$ sek. Bestäm kvarstående fel vid börvärdessteg på en enhet!
- Sätt $K=1$ och $T_i=10$ sek. Bestäm kvarstående fel vid stegstörning (process) på en enhet!
- Sätt $K=1$ och $T_i=10$ sek. Bestäm kvarstående fel vid börvärdesramp!

Bodediagram

Bodediagram

